

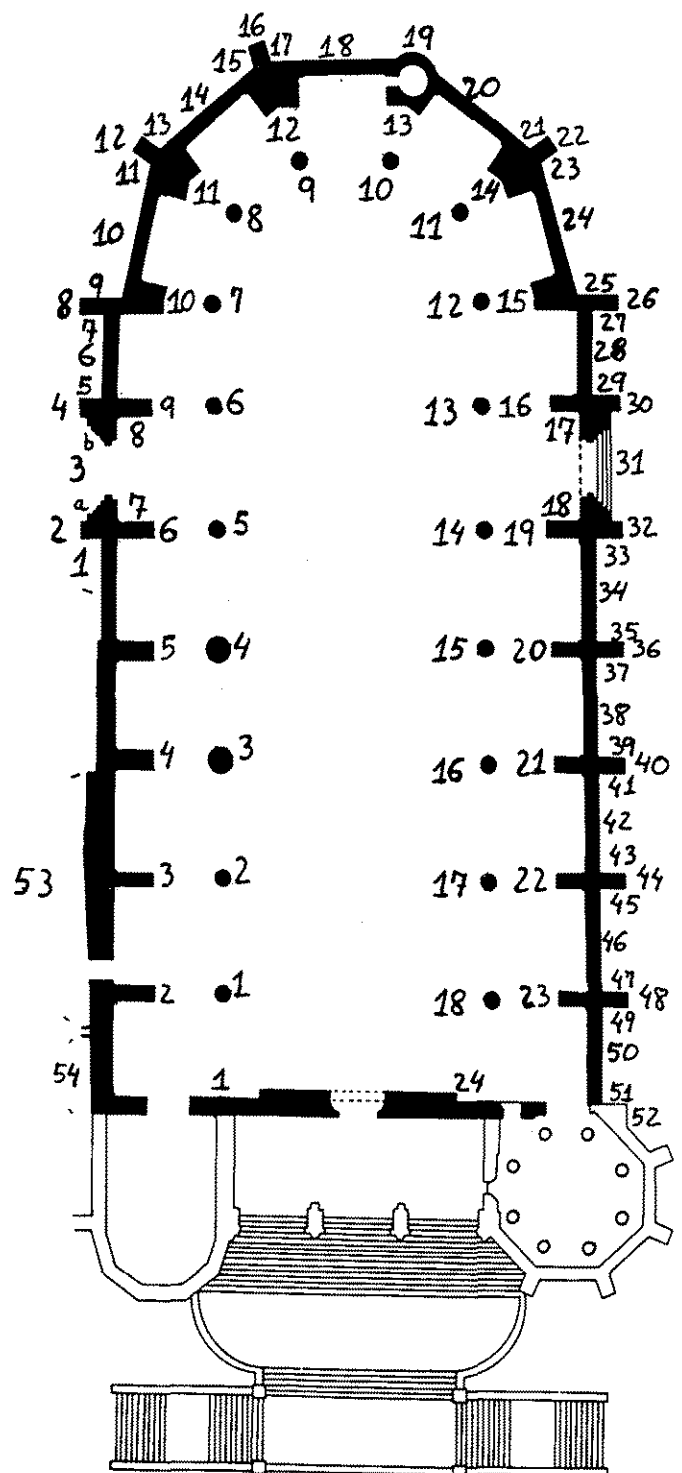
TAULES TIPOLÒGIQUES I ESTADÍSTIQUES DELS SIGNES GLIPTOGRÀFICS DE LA SEU DE MANRESA

AA.DD.

L'exposició d'aquest conjunt de marques de picapedrer a la basílica gòtica de la Seu pensam que pot ésser d'interès, malgrat el seu gran detallisme formal, per als estudiosos de la gliptografia. I naturalment també per a tots aquells interessats en conèixer més aspectes novedosos de la nostra Seu.

Aquest article és la continuació del que ja vàrem publicar a *Dovella* sobre el tema de les marques de picapedrer a la Seu (1). Considerem que les dades que ens forneixen aquests quadres i estadístiques, que per raons d'espai no va ser possible publicar en aquell número, són bàsiques per a la comprensió de l'esmentat article. És per aquest motiu que cal que siguin donades a conèixer (2).

Com ja es recull en el nostre anterior article, hem inventariat un total de 2.092 marques, agrupades en 97 tipus diferents. Alhora això ens ha permès elaborar una tipologia en base a la similitud de formes, de les més senzilles a les més complicades. Així, doncs, hem establert 26 grups integrats per un nombre de marques que varia d'1 a 8 (veure quadre núm. 2). Els 8 primers grups (de la marca núm. 1 a la núm. 27) és on trobem els signes més senzills,

QUADRE NÚM. 1

Localització dels números per a la identificació dels murs i pilars

QUADRE NÚM. 2

Tipologia general de les marques de picapedrer de la Seu de Manresa

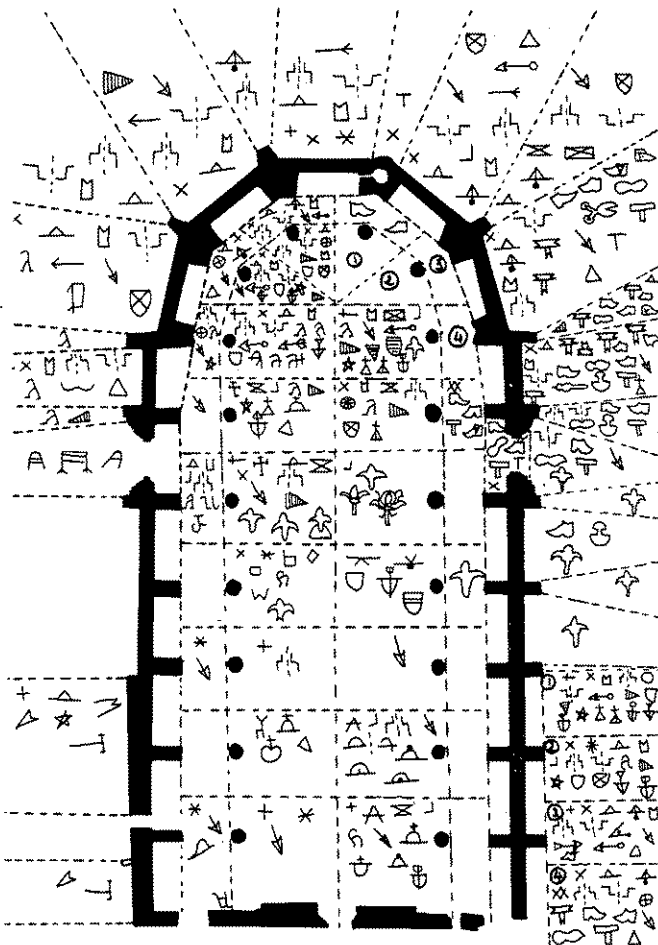
els quals veurem aparèixer a gairebé totes les construccions on hi ha signes lapidaris, principalment les creus, aspes, triangles, quadrats, angles de 90 graus, cercles, (signes núms. 1,2,3,4,6,9,10,14,23,25 i 26).

Signes també força freqüents a altres llocs són les "T" (núms. 60 i 61 de la nostra tipologia), les estrelles de cinc puntes (núm. 94) i les fletxes, de les quals, en el cas de la Seu, n'hem trobat 6 tipus diferents (vegeu al quadre núm. 2 els núms 76 al 81).

Com a contrapunt, també podem dir que hi ha un conjunt de marques que només les hem localitzat a la Seu: es tracta de les diferents representacions de les sabates, l'agulla de cosir, les tisores i l'eina de tallar pells (marques núms. 65 a 75).

El fet característic d'aquests signes rau en que sols els trobem en els murs i pilars de l'actual capella de Sant Josep, capella inicialment dedicada a Sant

1	+	+	+						
2	X	X	*						
3	+	+							
4	△	△	△	△	△				
5	□	□	◇	×					
6	U	M	Σ	Σ	Σ				
7	J	J							
8	○	⊕	⊗						
9	∩	∩	∩	∩					
10	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩
11	∩	∩							
12	∩	∩	∩						
13	∩	∩							
14	∩	∩	∩	∩					
15	∩	∩	∩	∩	∩	∩			
16	∩	∩	∩	∩	∩	∩			
17	∩	∩	∩	∩	∩	∩			
18	∩	∩	∩	∩	∩	∩			
19	∩	∩	∩	∩	∩	∩			
20	∩	∩	∩	∩	∩	∩			
21	∩	∩	∩	∩	∩	∩			
22	←	←	←	←	←	←			
23	△	△	△	△	△	△			
24	+	+	+	+	+	+	+	+	+
25	+	+	+	+	+	+	+	+	+
26	∩	∩	∩						

Antoni Abat, la construcció de la qual fou finançada pel gremi de sabaters. A la taula núm. 4 podreu veure el nombre de vegades que apareix cadascuna d'aquestes marques dins l'àmbit de la capella de Sant Josep així com l'alt percentatge que moltes d'aquestes quantitats suposen respecte als totals parcials de la capella. Com es pot destacar de les mateixes dades, les zones on trobem major nombre d'aquests tipus són l'exterior E 28 i l'interior I 15.

Altres signes que, tot i ésser força corrents en altres edificis, mereixen un comentari especial, són les flors de lis. Això és a causa de la diversitat de formes en què apareixen a la Seu. Concretament hi podem veure 8 variants (núms. 86 al 93), per la qual cosa constitueix el grup més nombrós. Una cosa més a destacar és el fet que una d'elles, la núm. 86 és l'única marca,

QUADRE NÚM. 3

En aquest plànol podem veure la distribució dels diferents signes en cada una de les zones en què hem dividit la Seu.

	Nº TOTAL	%	E 25	%	E 26	%	E 27	%	E 28	%	E 29	%	E 30	%	E 31	%	I 15	%	I 16	%	I 17	%										
	2.092		signes		signes		signes		signes		signes		signes		signes		signes		signes		signes											
	19	0,9	16	23,43	0,71																	3	30	0,14								
	57	2,72	2	3,12	0,095	6	20	0,28	16	50	0,76		7	28	0,33	2	10,52	0,095	3	33,33	0,14	10	23,25	0,47	10	71,42	0,47	1	11,11	0,04		
	56	2,67	3	4,76	0,14							47	31,9	2,24								2	4,65	0,095								
	1	0,047										1	0,68	0,047																		
	2	0,095				1	3,33	0,047				1	0,68	0,047																		
	1	0,047										1	0,68	0,047																		
	142	6,78	24	38	1,14	14	46,6	0,66	11	34,3	0,52	54	36,7	2,58	12	48	0,57	10	52,63	0,47	3	33,33	0,14	5	11,62	0,23	2	14,28	0,095	1	10	0,04
	8	0,38	7	11,11	0,33																											
	2	0,095																														
	60	2,86	11	17,46	0,52	7	23,33	0,33	5	15,62	0,23	21	14,28	1	4	16	0,19	4	21,05	0,19	2	22,22	0,095	2	4,65	0,095				3	30	0,14
	1	0,047										1	0,68	0,047																		
	5	0,33										3	2,04	0,14					1	5,26	0,047											
	7	0,33										7	4,76	0,33																		
	1	0,047	1	1,58	0,047																											

QUADRE NÚM. 4

Aquí es pot observar la tipologia dels signes que apareixen a les diferents subzones de la capella de Sant Josep que fan referència a l'ofici de sabater. El nombre total de vegades que apareix cadascun d'ells, el percentatge que aquest nombre suposa respecte a la quantitat de signes que apareixen a la mateixa capella i el percentatge respecte al total de marques de la Seu.

dels 97 tipus localitzats, que apareix en relleu. Així mateix cal fer esment del signe núm. 93 (que solament apareix una vegada), el qual, per la seva minuciositat i detall, juntament amb les tisores de la capella de Sant Josep, fan que sigui un dels signes més vistosos i interessants de tota la basílica.

QUANTIFICACIÓ I DISTRIBUCIÓ DE LES MARQUES

Respecte a la quantificació de les vegades que hem localitzat aquests signes, a la Seu la marca que més apareix és la núm. 32, amb un total de 391 cops. La seva forma ens recorda una "A" minúscula inacabada, o bé una "Y" invertida.

A aquesta la segueix la núm. 24 (201 vegades), en les seves variants, la núm. 11 (146 cops) i els perfils de sabata (núm. 67, 142 vegades), la qual, com ja hem dit abans, només la trobarem a la capella de Sant Josep. En quantitats ja menors hi trobarem les flors de lis (núm. 90, 91 vegades), fletxes (núm. 78, 80 cops), aspes (núm. 4, 78 cops i núm. 5, 63 vegades), el dibuix de les soles de sabata (núm. 69, 60 cops) i tot un seguit més de mar-

ques en quantitats menors fins arribar a les que sols hem trobat una vegada (3). Un exemple d'això poden ser la flor de lis i les tisores, ja esmentats, així com els signes múltiples que veiem aparèixer a alguns dels carreus de la capella de Sant Josep (núm. 64 i 66).

Pel que fa a la distribució de les marques a les diferents zones de l'edifici de la Seu, deixant de banda l'especificitat observada a la capella dels sabaters, només cal assenyalar el fet que aquesta distribució no és uniforme (vegeu quadre núm. 4). Els signes es concentren bàsicament a l'absis (tant pel que fa a les zones exteriors, interiors i pilars) i van minvant a mesura que ens apropem a la façana principal, és a dir, a mesura que la construcció és més tardana.

Podem concloure aquesta descripció, doncs, indicant que en el cas de la Seu, a partir del segle XV van deixant d'emprar-se paulatinament els signes gliptogràfics.

NOTES

- FRAGO, Pilar; LÓPEZ, Dolores; PADILLA, José I.; TORRAS, Marc: "Les marques de picapedrer a la Seu de Manresa" a *Dovella* núm. 21, Manresa, gener 1987, pàgs. 23-26.

- Pel que fa a la interpretació i conclusions que es poden extreure d'aquestes dades, remetem el lector interessat al nostre anterior article, ja esmentat.
- Fet que, com dèiem, no implica que siguin casos únics a la Seu, sinó que pot donar-se el cas que més marques d'aquest tipus es trobin en punts als quals, per la seva situació (darrera de retaules, llocs alts) no hem pogut accedir.

M. PILAR FRAGO i PÉREZ

Llicenciada en Història Medieval

M. DOLORES LÓPEZ i PÉREZ

Llicenciada en Història Medieval

JOSÉ I. PADILLA LAFUENTE

Doctor en Història Medieval

MARC TORRAS i SERRA

Llicenciat en Història Medieval